

Лекція

Мито

ПЛАН

1. Економічна характеристика мита
2. Механізм справляння мита
3. Нарахування та сплата мита

9.1. Економічна характеристика мита

Мито — це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та цим Кодексом, який нараховується та сплачується відповідно до цього Кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України

9.1. Економічна характеристика мита

Головними цілями застосування мита є:

- реалізація зовнішньоторговельної політики держави;
- створення сприятливих умов для розвитку національного товаровиробника (зокрема, окремих галузей економіки);
- регулювання конкурентного впливу іноземних товарів на вітчизняний ринок метою встановлення добросовісної конкуренції;
- забезпечення оптимального платіжного балансу;
- вплив на господарську діяльність як складову механізму ціноутворення;

9.1. Економічна характеристика мита

- формування раціональної структури споживчого ринку, яка ґрунтується на збалансованій пропозиції внутрішніх і зовнішніх ресурсів;
- наповнення доходної частини Державного бюджету;
- сприяння оптимізації співвідношення експорту та імпорту, валютних витрат і надходжень, досягненню оптимального торговельного балансу тощо;
- сприяння структурній реорганізації економіки країни та її інтеграція до світового економічного простору.

9.1. Економічна характеристика мита

Види мита за основними ознаками

Ознака	Види мита
За напрямом руху	ввізне (імпортне) вивізне (експортне) транзитне
За принципом обмеження	спеціальне антидемпінгове компенсаційне додатковий імпортний збір
За періодом застосування	постійне сезонне (тимчасове)
За способом нарахування	адвалерне специфічне комбіноване (змішане)

9.1. Економічна характеристика мита

Ввізне (імпортне) мито— це мито, яке стягують при надходженні іноземних товарів на внутрішній ринок. Встановлення нових та зміну діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, провадить Верховна Рада України шляхом прийняття законів України.

Вивізне (експортне) мито — це мито, яке встановлюється законом на українські товари, які вивозять за межі митної території України. Воно застосовується і може встановлюватися на певний термін, як правило, в разі нестачі сировини в країні.

9.1. Економічна характеристика мита

Спеціальне мито встановлюється відповідно до Закону «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» як:

- засіб захисту національного товаровиробника, у разі якщо товари ввозяться на митну територію України в обсягах та/або за таких умов, що їх ввезення заподіює або створює загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику;
- заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів і економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

9.1. Економічна характеристика мита

Антидемпінгове мито встановлюється відповідно до Закону «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

9.1. Економічна характеристика мита

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

9.1. Економічна характеристика мита

Сезонне (тимчасове) мито – мито, яке згідно зі законом нараховується на окремі товари на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів від дня його встановлення. Цей вид мита, зазвичай, забезпечує захист внутрішнього ринку держави в сезонний період, наприклад, у сезон збору місцевого врожаю.

9.1. Економічна характеристика мита

Адвалерне мито нараховують у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладають митом.

Специфічне мито нараховують у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів та інших предметів, які обкладають митом.

Комбіноване (змішане) мито поєднує обидва (адвалерне та специфічне) види митного обкладення, нараховується за більшою ставкою.

9.1. Економічна характеристика мита

Додатковий імпортний збір – особливий вид мита у розумінні МКУ, який справляють з товарів, що ввозяться на митну територію України у митному режимі імпорту, незалежно від країни їх походження.

9.1. Економічна характеристика мита

Чинники, які впливають на рівень мита:

- стан зовнішньоекономічної кон'юнктури якщо йдеться про наявність економічної кризи чи стагнації в певній країні, вона підвищує мито для того, щоб захистити національного виробника;
- різниця в рівнях внутрішніх і світових цін – у країнах СНД на початку 1990-х років використовували експортне мито, оскільки ціни всередині країн були значно нижчі, ніж на світовому ринку;
- рівень монополізації ринків – для того, щоб монополізувати ринок, деякі компанії можуть добиватися підняття імпорتنих тарифів і, відповідно, виходу з ринку певних виробників;

9.1. Економічна характеристика мита

- співвідношення продуктивності праці та витрат виробництва в різних країнах – наприклад, Євросоюз впровадив мито на сільськогосподарські товари, оскільки продуктивність праці в цій галузі там значно нижча, ніж в інших країнах;
- політика протекціонізму щодо окремих галузей (у тому числі державна безпека, економічна безпека, митна безпека і т. д.), спрямована на обмеження міжнародної торгівлі;

9.1. Економічна характеристика мита

- міжнародні угоди – наприклад, підписання угоди про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі з Євросоюзом, як одного з найбільших економічних партнерів, відкриває для України значні перспективи активізації міжнародної торгівлі та залучення в систему глобальних торговельних потоків на якісно новому рівні. Водночас, відкриття власних митних кордонів, а також імовірні складнощі в переході на європейські стандарти якості зумовлюють наявність значних викликів для вітчизняної економіки щодо повноцінного використання нею всіх переваг досягнутих домовленостей і захисту національних економічних інтересів.

9.1. Економічна характеристика мита

Переваги мита як непрямого податку у фінансовій системі держави пов'язані, насамперед, із його **ролю у формуванні доходів державного бюджету**:

- по-перше, для мита властиве швидке надходження;
- по-друге, оскільки мито охоплює товари народного споживання, то досить високою є ймовірність його повного чи майже повного надходження;

9.1. Економічна характеристика мита

- по-третє, мито впливає також на споживачів, оскільки держава може регулювати процес споживання, стимулюючи його в одних на прямих і стримуючи в інших;
- по-четверте, за деяких умов мито має вплив на процеси накопичення;
- по-п'яте, з погляду вирішення фіскальних завдань непрямі податки, зокрема мито, завжди ефективніші за прямі

9.2. Механізм справляння мита

З метою деталізації правового механізму мита, до основних його елементів відносимо:

9.2. Механізм справляння мита

Основні елементи мита

Назва елемента	Характеристика елемента
Суб'єкт оподаткування	платник мита – фізична або юридична особа, що переміщує товари/предмети через митний кордон держави; носій податку – кінцевий споживач
Об'єкт оподаткування	товари/предмети, що переміщуються через митний кордон
База оподаткування	митна вартість або кількість товару
Дата виникнення податкових зобов'язань	дата подання митному органу митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого податкового зобов'язання митним органом
Предмет податкового обліку	експортно-імпортні операції
Ставка податку (митна ставка)	адвалерна; специфічна; комбінована

9.2. Механізм справляння мита

Податковий період	Строки сплати	до або на день подання митному органу митної декларації; Не пізніше дня закінчення строку тимчасового зберігання товару; не пізніше дня прийняття митним органом митної декларації; не пізніше дня випуску товарів у наступному митному режимі
	Періодичність сплати	одноразова
	Тривалість сплати	момент митного оформлення
Джерело сплати		дохід платника
Форма розрахунків		безготівкова; готівкова; вексельна
Пільги (тарифні преференції)		звільнення від оподаткування; зниження ставок мита; встановлення тарифних квот

9.2. Механізм справляння мита

Платник податку – юридична чи фізична особа, яка володіє певним майном або отримує відповідні доходи і безпосередньо зобов'язана сплачувати податки до бюджетів різних рівнів. Платник здебільшого є транзитною, посередницькою ланкою під час проходження доходів. Він не стільки сплачує податки до бюджету, скільки перераховує туди частину отриманих коштів від покупця.

9.2. Механізм справляння мита

Митним кодексом України (ст. 276) визначено, що **платником мита** є особа:

- яка ввозить товари на митну територію України чи вивозить товари з митної території України у визначених законодавством порядку та умовах;
- на адресу якої надходять товари, які переміщують (пересилають) у міжнародних поштових або експрес-відправленнях, несупроводжуваному багажі, вантажних відправленнях;
- на яку покладають обов'язок дотримання вимог митних режимів, які передбачають звільнення від оподаткування митом, у разі порушення таких вимог;

9.2. Механізм справляння мита

- яка використовує товари, митне оформлення яких було проваджено з умовним звільненням від оподаткування, не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям такого звільнення згідно із законодавством України, а також будь-які інші особи, які безпідставно використовують звільнення від оподаткування митом (податкову пільгу);
- яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження товари, випущені у вільний обіг на митній території України зі звільненням від оподаткування митними платежами, до закінчення строку, визначеного законом;
- яка реалізує товари, транспортні засоби відповідно до законодавства (ст. 243 МКУ).

9.2. Механізм справляння мита

Суб'єкт оподаткування – один із учасників податкового процесу, який у межах своєї компетенції виконує певні податкові процедури: держава в особі парламенту приймає податкові закони з питань оподаткування; органи фіскальної служби впроваджують це законодавство у фіскальну практику; платники податків виконують покладені на них податкові зобов'язання.

9.2. Механізм справляння мита

Об'єктами оподаткування митом є товари:

- митна вартість яких перевищує еквівалент 150 євро, які ввозять на митну територію України;
- які ввозять (пересилають) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню митними платежами відповідно до МКУ;
- транспортні засоби, що реалізуються відповідно до чинного законодавства.

9.2. Механізм справляння мита

Базою оподаткування митом товарів, які переміщують через митний кордон України, є:

- митна вартість товарів – для товарів, на які законом встановлено адвалорні ставки мита;
- кількість товарів (у встановлених законом одиницях виміру) – для товарів, на які встановлено специфічні ставки мита;
- одночасно митна вартість та кількість товару – для товарів, на які встановлено комбіновані ставки мита (адвалерну та специфічну).

9.2. Механізм справляння мита

Датою виникнення податкових зобов'язань зі сплати мита у разі ввезення товарів на митну територію України чи вивезення товарів з митної території України є **дата подання митному органу декларації** для митного оформлення або **дата нарахування такого податкового зобов'язання** митним органом у випадках, визначених МКУ та законами України.

9.2. Механізм справляння мита

В Україні застосовують такі види ставок мита:

- адвалорна – у відсотках до встановленої ст. 279 МКУ бази оподаткування;
- специфічна у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування;
- комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита.

9.2. Механізм справляння мита

Строки сплати (виконання обов'язку зі сплати) мита:

- у разі зміни митного режиму митні платежі мають бути сплачені не пізніше дня випуску товарів у наступному митному режимі;
- у разі ввезення товарів на митну територію України суми митних платежів, нараховані митним органом, підлягають сплаті до Державного бюджету України платником податків до або на день подання митному органу митної декларації для митного оформлення, крім випадків, якщо відповідно до МКУ товари ввозять на митну територію України зі звільненням від оподаткування митними платежами;

9.2. Механізм справляння мита

- у разі розміщення товарів на тимчасове зберігання митні платежі мають бути сплачені не пізніше дня закінчення строку тимчасового зберігання. Якщо до закінчення строку тимчасового зберігання ці товари поміщують у митний режим, який передбачає сплату митних платежів, митні платежі мають бути сплачені не пізніше випуску товарів відповідно до цього режиму;
- у разі вивезення товарів з митної території України вивізне мито має бути сплачене не пізніше дня прийняття митним органом митної декларації для митного оформлення, якщо інше не встановлено МКУ.

9.2. Механізм справляння мита

Періодичність сплати мита є одноразовою, оскільки напряду за лежить від періодичності дій – мито та митні платежі безпосередньо залежать від кількості дій, що породжують зобов'язання зі сплати мита та інших митних платежів.

9.2. Механізм справляння мита

Тривалість сплати мита — момент митного оформлення, що розпочинається з моменту подання митному органу декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації чи документа, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення, а в разі електронного декларування — з моменту отримання митним органом від декларанта або уповноваженої ним особи електронної митної декларації чи електронного документа, який відповідно до законодавства замінює митну декларацію.

9.2. Механізм справляння мита

Згідно з МКУ допускають встановлення **пільг (тарифних преференцій)** щодо ставок Митного тарифу України у вигляді:

- звільнення від оподаткування ввізним митом;
- зниження ставок ввізного мита;
- встановлення тарифних квот.

9.2. Механізм справляння мита

До товарів, які походять з України або з держав-членів Світової організації торгівлі, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні чи регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовують **пільгові ставки** ввізного мита, встановлені Митним тарифом України, якщо інше не встановлено законом.

До решти товарів застосовують **повні ставки** ввізного мита, встановлені Митним тарифом України.

9.2. Механізм справляння мита

Тарифні квоти у вигляді встановлення обсягів окремих товарів, призначених для ввезення на митну територію України у визначений період зі зниженням ставки ввізного мита, встановлено окремими законами.

Ввезення товарів на митну територію України поза тарифними квотами відбувається без зниження ставок ввізного мита.

9.2. Механізм справляння мита

Від сплати мита звільняють:

- транспортні засоби, які забезпечують регулярні міжнародні перевезення вантажів, багажу і пасажирів;
- предмети матеріально-технічного постачання і знаряддя, сировина, що вивозять за межі митної території України для забезпечення виробничої діяльності українських та орендованих (зафрахтова них) українськими підприємствами й організаціями суден, видом діяльності яких є морський промисел, а також продукція їхнього промислу, яку ввозять на митну територію України;

9.2. Механізм справляння мита

- валюту України, іноземну валюту та цінні папери;
- предмети, які ввозять до України для офіційного та особистого користування;
- товари та інші предмети, що відбувають з митної території України та які прибувають назад до цієї території без обробки або переробки, а також товари та інші предмети іноземного походження, які вивозять назад за межі митної території України без обробки або переробки. **Стаття 282 МКУ**

9.3. Нарахування та сплата мита

9.3. Нарахування та сплата мита

Нарахування мита на товари та інші предмети, що підлягають митному накладенню, проводиться на основі їх митної вартості.

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари. (ст. 49 МКУ)

До митної вартості включають ціну товару, зазначену в рахунку фактурі, а також такі фактичні витрати, якщо їх не включено до рахунка-фактури:

При визначенні митної вартості до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, додаються такі витрати (складові митної вартості), якщо вони не включалися до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

1) витрати, понесені покупцем:

- а) комісійні та брокерська винагорода, за винятком комісійних за закупівлю, що є платою покупця своєму агентові за надання послуг, пов'язаних із представництвом його інтересів за кордоном для закупівлі оцінюваних товарів;
- б) вартість ящиків тари (контейнерів), в яку упаковано товар, або іншої упаковки, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;
- в) вартість упаковки або вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних із пакуванням;

2) належним чином розподілена вартість нижчезазначених товарів та послуг, якщо вони поставляються прямо чи опосередковано покупцем безоплатно або за зниженими цінами для використання у зв'язку з виробництвом та продажем на експорт в Україну оцінюваних товарів, якщо така вартість не включена до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

- а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектувальних виробів тощо, які увійшли до складу оцінюваних товарів;
- б) інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів;
- в) матеріалів, витрачених у процесі виробництва оцінюваних товарів (мастильні матеріали, паливо тощо);
- г) інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів та креслень, виконаних за межами України і безпосередньо необхідних для виробництва оцінюваних товарів;

3) роялті та інші ліцензійні платежі, що стосуються оцінюваних товарів та які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів, якщо такі платежі не включаються до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті.

Зазначені платежі можуть включати платежі, які стосуються прав на літературні та художні твори, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки та інші об'єкти права інтелектуальної власності.

4) відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу товарів, що оцінюються, їх використання або розпорядження ними на митній території України, яка прямо чи опосередковано йде на користь продавця;

5) витрати на транспортування оцінюваних товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

6) витрати на навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів, пов'язані з їх транспортуванням до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

7) витрати на страхування цих товарів.

9.3. Нарахування та сплата мита

До митної вартості включають ціну товару, зазначену в рахунку фактурі, а також такі фактичні витрати, якщо їх не включено до рахунка-фактури:

- на транспортування, навантаження, розвантаження та страхування до пункту перетину митного кордону;
- комісійні та брокерські;
- плата за використання об'єктів інтелектуальної власності, що належить до цих товарів і яка повинна бути оплачена як умова їх ввезення (вивезення).

9.3. Нарахування та сплата мита

Країна походження товару – країна, група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених Митним кодексом.

9.3. Нарахування та сплата мита

Товарами, повністю виробленими у певній країні, вважають:

1. корисні копалини, добуті з надр цієї країни, в її територіальних водах або на її морському дні;
2. продукцію рослинного походження, вирощену або зібрану в цій країні;
3. живі тварини, що народилися та вирощені в цій країні;
4. продукцію, одержану від живих тварин у цій країні;
5. продукцію, одержану в результаті мисливського або рибальського промислу в цій країні;

9.3. Нарахування та сплата мита

- 6. продукцію морського рибальського промислу та іншу продукцію морського промислу, одержану судном цієї країни або судном, що орендоване (зафрахтоване) цією країною;
- 7. продукцію, одержану на борту переробного судна цієї країни виключно з продукції, зазначеної у пункті 6;
- 8. продукцію, одержану з морського дна або з морських надр за межами територіальних вод цієї країни, за умови, що ця країна має виняткове право на розробку цього морського дна або цих морських надр;

9.3. Нарахування та сплата мита

9. брухт та відходи, одержані в результаті виробничих або інших операцій з переробки в цій країні, а також вироби, що були у вжитку, зібрані в цій країні та придатні лише для переробки на сировину (утилізації);

10. електроенергію, вироблену в цій країні;

11. товари, вироблені в цій країні виключно з продукції, яка зазначена у пунктах 1-10.

9.3. Нарахування та сплата мита

Документами, які підтверджують країну походження товару, є:

- сертифікат про походження товару;
- засвідчена декларація про походження товару;
- сертифікат про регіональне найменування товару.

9.3. Нарахування та сплата мита

Документи, які підтверджують країну походження товару, не вимагають у разі, якщо:

- товари, які переміщують через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню відповідно до МКУ;
- товари ввозять громадяни та оподатковують за єдиною ставкою мита відповідно до розділу XII МКУ;
- товари ввозять на митну територію України в режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування;
- товари переміщують митною територією України в режимі транзиту;

9.3. Нарахування та сплата мита

- це передбачено міжнародним договором, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України;
- через митний кордон України переміщують зразки флори, фауни, ґрунтів, каміння тощо для наукових досліджень, відібрані на об'єктах України, які розташовані в полярних регіонах або на островах у нейтральних водах Світового океану, які перебувають у сфері наукових інтересів України.

9.3. Нарахування та сплата мита

Оподаткування товарів при переміщенні
через митний кордон України залежно від обраного митного режиму

Товари, поміщені у митний режим	Оподатковують, якщо інше не передбачено законодавством	При дотри- манні умов та обмежень, згідно	Звільненні від оподаткування, якщо інше не передбачено законодавством	Згідно
1	2	3	4	5
імпорту	ввізним митом, сезонним митом та/ або особливими видами мита	гл. 13 МКУ	ввізним митом	гл. 14 МКУ
реімпорту			суми вивізного мита, сплачені при експорті цих товарів, поверта- ють особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам	МКУ та ПКУ
експорту	вивізним митом	законами України	вивізним митом	гл. 16 МКУ.

9.3. Нарахування та сплата мита

1	2	3	4	5
реекспорту			суми ввізного мита, сплачені при імпорті, повертають особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам	МКУ та ПКУ
тимчасового ввезення	ввізним мито	Ч. VII ст. 106 МКУ	умовно частково ввізним митом	гл. 18 МКУ
тимчасового вивезення			умовно повно вивізним митом	гл. 19 МКУ
митного складу			умовно повно ввізним митом	гл. 20 МКУ
вільної митної зони			умовно повно ввізним митом	гл. 21 МКУ

9.3. Нарахування та сплата мита

безмитної торгівлі			умовно повно ввізним митом	гл. 22 МКУ
переробки на митній території	ввізним митом, у разі випуску у вільний обіг продуктів переробки	ст. 155 МКУ	умовно повно ввізним митом	гл. 23 МКУ
переробки за межами митної території	вивізним митом	гл. 24 МКУ	умовно повно ввізним митом	ст. 168 МКУ
знищення або руйнування			умовно повно ввізним митом	гл. 25 МКУ
відмови на користь держави			ввізним митом	гл. 26 МКУ